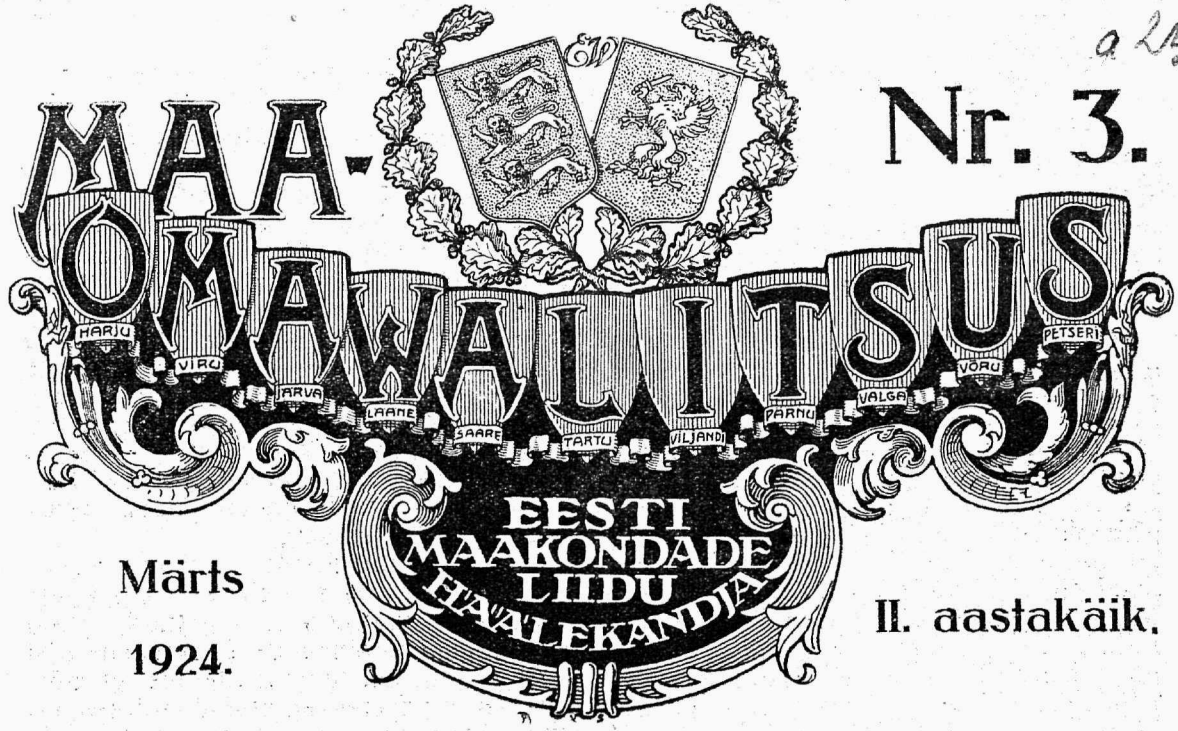

2238

Nr. 3.

Märts
1924.

II. aastakäik.

Ilmub ükskord kuus.

Üksik number 25 mk.

Tellimise hind:	Aastas. F.	Mk.	300.—
	Pooles aastas	"	150.—
	Weerand aastas	"	75.—
	1924. aasta lõpuni	"	300.—

Kuulutuste hinnad:	1 lehekülge	Mk.	3000.—
	1/2 lehekülge	"	1'00.—
	1/4 "	"	800.—
	1/8 "	"	400.—

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suure Roosikrantsi uul. nr. 12. Awatud k. 8—3 p. I. Telefon nr. 10—62.

Sisu: 1) Koolimaade ja majade võerandamine, H. Avikson. 2) Seletuskiri omavalitsuste maksuseaduse muutmise ja täiendamise kohta; 3) Maakonnavalitsuste maksude küsimus ja nende rahaline seisukord (maakonnavalitsuste 1923 a. eelarved; H. Lauri); 4) Valla ja maakonna seadus; 5) Omavalitsuste päevauudised: Avalikkude majanduskoolide seaduse eelnõu ja Omaval. maksuseaduste muud. ja täiend. seadus Riigikomisjonis; 6) Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest; 7) Küsimused ja vastused.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoitke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“

kes teostab: tulekinnitusi,
elukinnitusi ja
rahekinnitusi.

Madalad preemiad. — Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus: Tartus, Lihaturg 7.

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Koolimaade ja -majade võerandamine.

Mõisade võerandamisele on koolimaade ja -majade võerandamine järgnenud. Koolimaid ja -maju võerandakse samuti maaseaduse põhjal, muidugi neid maju, mis riigistatud maalal asuvad ja neid koolimaid, millede mõisast eraldamise kohta dokumendid puuduvad.

Ringkirjaga 29. aug. 1922 a. Nr. 6678 all said Põllutöoministeriumi Maakorralduse Peavalitsuse poolt ringkonna valitsejatele rendiüksuste nimekirjade formulaarid täitmiseks saadetud. Neid nimekirju ei täidetud mitmel pool ajapuudusel. Sellepärast kirjutas Maakorralduse Peavalitsus 15. det. 1923 a. Nr. 12564 all uuesti ette antud juhtnõoride järgi need hiljemalt 15. jaan. s. a. ärasaata. Viimases ringkirjas juhitakse tähelepanu selle peale, et mõnes ringkonnas mitte kõiki maaseadusega võerandatud hooned hinnatud ei ole, mis sellest tulnud, et aluseks võetud hoonete nimekirjad mõnel pool väga puudulikult kokkuseatud ja osa hooned välja jäetud ja mitte riigi omaks loetud. Igasuguste arusaamatuste ärahooldamiseks teatab sellepärast Peavalitsus oma ringkirjas 15. det. 1. a, et kõik maaseadusega riigistatud maalal olevad hooned, kui maa päralt olemised, ühes maaga võerandatud on ja ärahinnata tulevad, selle peale vaatamata, kas nad võeranduse akti juurde lisatud hoonete nimekirjas üleval ehk mitte. Erand oleks ainult juhtumisel, kui kindlad tõendused olemas, et maaseaduse jösse astumisel (25. okt. 1919 a.) hooned ehk sisseseaded kolmandale isikule kuulusid, missugustel juhtumistel asi ühes tõendustega Peavalitsusele otsustamiseks saata tuleb.

Selle ringkirjaga tegi Maakorralduse Peavalitsus kindla korralduse muuseas ka koolimaade ja -majade võerandamiseks, ja ringkonna valitsejad on nende ülevõtmisele asunud, ülevõtmise teostanudki.

Kõigi maaseadusega riigistatud maaladel olevate hoonete võerandamis puhul tuleb kõige pealt tutvuneda sellega, kuidas ehitati nüüd võerandamise alla kuuluvad koolimajad ja kuidas määrati koolidele maa, et otsustada võidak, kelle maid ja maju nüüd õieti võerandatakse.

Maa oli mõisnikkude oma. Koolid maal asutati mõisa maa peale. Mets oli mõisniku oma, väljaarvatud kroonumet-

sad, ja koolimaja ehitusmaterjal tuli mõisametsast.

Maaandmine koolile sündis vast igas mõisas iseviisi, kuid üleüldiselt kujunes asi nii, et mõis andis kooli kasutada vähema ehk suurema tüki maad, mõnel pool isegi suure talukoha, kuid ilma, et ta selle eest otsekohe vallalt tasu oleks nõudnud või võtnud. Veel rohkem, peale koolimaade oli mõnel pool veel kooliõpetajate maad, mis mõisaherra poolt temale meeldivale kooliõpetajale lisatasuks tarvitada anti, oli mõisaid, kes kuni revolutsiooni ajani omast käest terve õpetaja palga maksid.

Kuigi mõisad koolisi nii maadega varustasid, kuigi nad vallalt koolimaade ostu-ega rendiraha ei nõudnud, siiski ei sündinud koolimaade kasutamine igal pool tasuta. On teateid olemas, et mõisaherra, määrates renditalude adrasajandikka kindlaks, jaotas küla talude peale külas asuva koolikoha adrasajandikud ära. Nii maksis küla koolikoha rendi ja täitis naturaali kohustused. Renditalude müügi puhul arvati ostuhind rendihinna järele, ja talude ostmisega osteti järjekult ka koolikoht ära, ainult sellevahuga, et koolikoht uue omaniku nimepeale äi kreposteerimata, jäi vormilikult mõisast eraldamata. Teised kinkisid koolikohad ja majad iseäralise vastuteene eest. Nii kinkis Mäda pea end. mõisaomanik Järtuküla koolimaa, majaehitus materjali ning 4000 rubla tingimisega, et selle eest koolivanem tema haua korras hoiab. Kõige rohkem on aga neid koolimaid, mis mõisaomaniku poolt koolile kingiti, kingiti ausõna juures, kas tingimisteta ehk seniks, kui koolis ev.-luth. usuõpetust õpetakse.

Arusaadav, et kantseleilikkus aastakümnete eest sedavõrd arenenud ei olnud, et kõigi nende kingituste kohta dokumendid oleks kokkuseatud. Elati ka harilikku elu, kus nende vajadust ei osatud tunda, ei nähtud ette, et aeg tuleb, kus vallakoolivarandused oma riigivalitsuse poolt võerandatud võivad saada. Mõisad seisid enamvähem oma perekonna käes, kes oma eelkäija lubadusi pidasid ilma paberita. Paberi nõudmine vihastaski iseteadlikku mõisaherrat: tema lubadus, sõna, oli küllalt hea dokument — sel ajal. Kus mõisaherra ka nõus oli kingitud koolikohta valla nime peale kre-

posteerima, seal ei olnud sellega valla-tegelased igalpool ise nõus. Selleks olid omad põhjused.

Seda aega mäletavad praegused keskealised ja vanemad kodanikud. Kui ministriumikoolide võrku kokkuseati, olid elavad vaielused selle üle, kas siduda dokumentidega koolimaid ja -maju valla nime külge, või ei. Kalduti sellepoole, et mitte. Sellega taheti hoida oma koolimaid ja oma koolimaju oma koolile. Kui venestajad tulid mõisast lahutamata maid ja maju oma koolile ülevõtma, ei olnud neil midagi ülevõtta — kingitus-paberi puudusel. Paberite puudumine takistas Vene valitsusel koolimaid ja -maju ülevõtta oma koolile. Nende paberite puudumine õigustab aga nüüd oma riigivalitsusel seadusetahe järele neid varandusi riigistama — vallalt võtma neid varandusi, mis ikka ja alati omaks peetud.

Veel iseäralikumaks kui valla koolimaade riigistamist peab küll koolihoonete riigistamist, riigiomaks tunnistamist, pidama.

Koolimajad ehitati küll suuremalt jaolt mõisa metsast saadud, mõisa poolt kingitud ehk mõisalt ostetud materjaalist, kuid ehitati üles valla poolt, valla kulul, remonteeriti viimase poolt. Majad olid igapäevase õigusemõiste järele valla omad, ilma seda tõendava paberita. Teist arusaamist ei saa ülepea õigusekorra juures olla. Nii said nähtavasti asjast aru ka ringkonna valitsejad, kui nad riigistatud hoonete nimekirju kokkuseades muist hooned nimekirjast välja jätsid, neid mitte riigi, vaid omaniku omaks lugedes. Ainult Maakorralduse Peavalitsus loeb kõik riigistatud maaalal olevad hooned, kui maa päralt olemised, võerandatuks.

Seaduse tähe järele võib Maakorralduse Peavalitsuse samm õigustatud olla. Ei saa aga kuidagi uskuda, et Maaseaduse kokkuseadja ja Asutav Kogu, seda seadust väljaandes, tahtis ühes mõisnikkudelt mõisate võerandamisega ka vallaomavalitsustelt koolimaid ja -maju võerandada. Need põhjused, mis mõisade riigistamise puhul ette toodi, ei saa põhjuseks olla koolivaranduste võerandamisel, ja muid põhjusi sel korral ette ei toodud.

Et see samm, koolimaade ja -majade võerandamine, sisuliselt Maaseadusega ja õigusemõistega kokkukõlas ei ole, see peaks ilma pikema juurduseta selge

olema. Kuid selle asemel, et seaduse mõtet selgitada, et seaduse täiendamise või muutmise eelnõu kokku seada õiguse maksmapanemiseks, minnakse seaduse surnud tähega vallavalitsusi lahtitegema nende liikumata varandusest, kuna seaduste otstarbetute paranduste tegemiseks (näit. Maaseaduse § 20 parandus) küllalt aega jätkub. Et see Maakorralduse Peavalitsuse korraldus, koolimaad ja -majad riigistada ja nende peale vallavalitsustega rendilepingud sõlmida, Maaseaduse ja õigusemõistega ning omaniku õigusega kokkukõlas ei ole, peaks selge olema ka nende varanduste senistele valitsejatele, vallavalitsustele, kuid kuuldavasti on mitmel pool vallaametnikud ka nende varanduste üleandmise aktidele rahuga allakirjutanud, sest et neil dokumenti varanduse omandamise tõenduseks käes ei olnud. Sarnane hoolimatus valla-varanduse valitsemise asjus seisab allpool arvestust. Koolimaade ja -majade võerandamist lasti kui tühist asja sündida, ilma protestita, ilma avalikku häält appikutsumata, ilma abiotsimata — nii mitmel pool, kus asi teostamisel oli. Esimesena tõstis häält, olemas olevate andmete järele, Haljala vallavalitsus 12. veebr. s. a., ja üks Järvamaa vallavalitsus on asja kohta lahendada annud. Mujal läheb asi vaikselt, ilma ajalehe sõnumitagi, nagu peakski see nii olema, et see, mida osati Vene kroonu käest päästa, peab nüüd oma teed minema.

See, mis nüüd valdadelt koolimaade ja -majade võerandamisega läheb, ei ole tühine asi väärtuse järele, ei ole kamõjuta meie koolikorralduse peale.

Ei ole veel andmeid koos selle üle, kuipalju koolimaid ja koolihooneid valdadelt Põllutöoministeeriumi korraldusel võerandatud ja võerandakse, kuid umbkaudse pildi võib asja kohta siiski saada.

Algkoole on Eestis üleüldse 1408. Arvame nendest linnade ja alevite peale 108. Valdade arvele jääks ümmarguselt 1300 kooli. Eesti valitsuse ajal juurde asutatud ja Petserimaa koolide arvele 300 kooli jättes, jääks endisi maa algkoole 1000 tükk, mis ilma erandita vist kõik end. mõisamaadel asuvad ja millete kohta paberid puuduvad, et nad valla omad. Nende õiglast hinda on raske ära määrata. Lähevad ju koolimaad oma suuruse ja koolihooned oma hulga, vanuse ja suuruse poolest üksteisest väga lahku. Ühevakamaalise koolimaa kõrval

tulevad end. Liivimaal koolikohad ette, mis 100 Riia vakamaad suured, ehk suu-remadki, õpetajatele mõisa poolt eriti anud maid mitte lugedes, väikse igane- nud koolimaja kõrval esinevad mitme- klassilised telliskivi ehitused uuemast ajast ja põllumajapidamise korralikud hooned selle kõrval. Sel ajal kui üht va- randust võib hinnata paarisaja tuhanda peale, on teised mitu, mitu miljoni väärt. Keskelt läbi arvates iga kooli kohta 500.000 marka ta väärtuseks, maa ja hoo- ned kokku, missugune summa väike ta- hab olla, saame 1000 kooli peale 500 miljonilise summa.

See summa on meie vallaomavalitsus- tele, kes aastaid otsa kõige suuremas raha puuduses vaevlenud, selleks küllalt suur, et sellepärast maksab sõna võtta, et selle päästmiseks peab sammusi astuma.

Siin ei aita asjast üle Maakorralduse Peavalitsuse poolt nõutud kindlad tõen- dused. Missugune see kindel tõendus on, see on targu jäetud Peavalitsuse enese otsustada (võata ringkirja Nr. 12564 lõpp). Kindel on muidugi kinkimise akt või väl- javõtte krepostiraamatust. Tarvitseb aga väiksel mõõdulgi kohaliste oludetundja olla, kui tõendada võiks, et 98¹/₂% kooli- kohtade kohta peale Maasead. ilmutist, kingitusakti enam alla ei kirjutata. Esiteks

maaseaduse enese pärast. Teiseks olid koolikohtade kasutada andjaid ka sisu- liselt õigustatud seda nüüd mitte enam andma, sest ev.-luth. usuõpetust koolis ei olnud usuõpetuse koolist kõrvaldamisega.

Kindlate tõenduste peale on seega väga vähe lootda, kui arvesse ei võeta ko- halikkude elanikkude suusõnalisi tunnis- tusi.

Praeguses korras asja edasi minna lasta on enam kui suur ülekohus meie vallaomavalitsuste ja koolide vastu. Sel- lepärast pööraski Eesti maakondade liidu Juhatus niipea, kui eespool nim. varan- duste võerandamisest teate sai, märgu- kirjaga Põllutöoministeeriumi poole, et see oma korralduse tagasivõtaks ja või- maldaks neid varandusi vallavalitsustele nimel kreposteerida. Selleks on muidugi vastavat seadust vaja, mis koolimaad ja -majad, samuti ka valla- ja vaestemajad võerandamisest päästab.

Kui Põllutöoministeerium vähegi õi- gusemõistet hindab, siis võtab ta oma seadusemõistega kokkukõlatu korralduse tagasi, sest võib kindlasti eeldada, et Riigikogu seaduse vastu võtab, mis kooli- maad ja -majad teiste valla hoonetega võerandamise alt vabastab.

15.III.24.

H. Avikson.

Seletuskiri Omavalitsuste maksuseaduste muuda- tuste ja täienduste ajutise seaduse kohta.

(Vaata „Maaomavalitsus“ Nr. 2.)

Omavalitsuste maksuseaduste muuda- tuste ja täienduste ajutise seaduseelnõu väljatöötamiseks ja esitamiseks Riigiko- gule on põhjust andnud järgmis. asjaolud.

1. Nagu üldiselt teada, on meie oma- valitsuste rahaline seisukord äärmiselt kitsas. Sellest kitsikusest annavad tõendust need üksikud korraldused, mis seisukorra parandamiseks ajutiselt ette on võetud, nagu lisamaksud omavalitsuste 1920, 1921 ja 1923 a. puudujääkide kahteks, riigi toetussummad maakonna omavalitsustele õpetajate palkade maksmiseks 1922 ja 1923 aastal jne.

Et omavalitsused riigi orgaanilised osad on ja nii riigil kui ka omavalitsus- tel ühised ülesanded täita — rahva hää käekäigu eest hoolitsemine, siis tuleb oma- valitsuste peale fõsist tähelpanu juhtida ja nende kitsiku rahalise seisukorra paranda- miseks mõjuvad abinõud tarvitusele võtta.

Käesolev eelnõu on selles asjas eriti

just valdadele ja alevitele vastu tulla püü- nud, neile osalt uusi tuluallikaid avades, osalt praeguseid tulusid suurendades. Nii on valdadele ja alevitele lisatulumaks ette nähtud, valdadele antakse võimalus liikumata varanduste maksu oma heks võtta kaks korda niipalju, kui nad seda praegu teevad. Samuti on valdade heaks võe- tava isikumaksu ülemäärad ära kaotatud, nii et valdadel võimalus on tarviduse korral isikumaksu kõrgemal määral võtta, kui see maksva seaduse järele sündida võib.

Alevite kohta on peale lisatulumaksu isikumaks ette nähtud. Edasi antakse ale- vitele see osa liikumata varanduste- ja tulumaksust, mis praegu maakonnad ale- vitelt saavad. Lõpuks on lisaärimaksu protsent alevite heaks kõrgendatud.

Valdadelt võetakse praegune tööstus- maks ja antakse lisaärimaksu näol maa- kondadele. Vallad võivad edaspidi oma heaks maksu (ärimaksu) võtta ainult nende

valla piirides asuvate kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete pealt, mis riigiäri-maksu alla ei kuulu.

Linnadele antakse võimalus lisatulu-maksu võtta. Linnade kasuks on ka li-saärimaksu protsent kõrgendatud.

Mis puutub maakondadesse, siis ei ava käesolev seaduse eelnõu viimaste kasuks mingisuguseid uusi tuluallikaid. Maakon-nad saavad küll lisaärimaksu, kuid nen-delt läheb ära liikumata varanduste- ja tulumaks, mis nad praegu alevitelt saa-vad. Selle tõttu tuleb ka käesoleval aastal maakondadele nende kulude katteks riiklist toetust anda, mis otstarbeks vastav summa riigi eelarvesse on võetud.

2. Praegustes omavalitsuse maksu-seadustes on terve rea maksude üle-määrad vabaks jäetud, kuid ühtlasi vaja-vad need ülemäärad siseministri kinnita-mist kokkuleppel rahaministriga. Et sar-nane kord, silmaspidades rohket oma-valitsuste arvu, laialist kirjavahetust nõuab, on enam kui selge. Eelnõu jätab ka edas-pidi teatavate maksude ülemäärad vabaks, kuid kaotab nende praeguse kinnitamise korra ära. Sellega langeb hulk tööd ja kirjavahetust ära, kuna teiselt poolt vae-vaevalt põhjust karta oleks, et omavalit-sused maksud liiga kõrged määravad. Selle põhjenduseks võib seda ette tuua, et praegu, kus teatavate maksude üle-määrad kinnitamisele kuuluvad, nad hari-likult esitatud kujul kinnitatud on, kuna ainult väikene protsent revideerimiseks ja ümberotsustamiseks omavalitsustele tagasi on saadetud. Peaasjalikult kuulus sarnaste maksude hulka valdade kasuks minev tööstusmaks, mis aga eelnõus uuele enam reaalsele alusele seatud on.

3. Käesoleva seaduseelnõu kohaselt jõusseastuv makskorraldus annaks oma-valitsustele võimaluse oma tulusid järg-miselt suurendada:

a) Vallad. Vallad saavad praegu liikumata varanduste maksu umbes 40 miljoni marka. Seda summat on valdadel võimalik kuni kahekordseks tõsta, saades sellega liikumata varanduste maksu 80 miljoni marga ümber aastas. Üldine tulu-maksu summa valdade kohta on umbes 110 miljoni marka. Võttes kuni 15% sellest summast, saaksid vallad oma heaks lisa-tulumaksu 16 miljoni marga ümber.

Et aga valdadel tööstusmaks tema praegusel kujul umbes 18 miljoni marga suuruses maakondada kasuks läheb ja valdadele õigus jääb seda maksu äri-maksu näol ainult niisuguste tööstusliste

ja kaubandusliste ettevõtete pealt võtta, mis riigiärimaksu alla ei kuulu, missugune maks aga valdadele õige väikese summa annab, siis aitaks lisatulumaks, kui ta täies 15% ulatuses võetakse, ainult selle tuluallika aset täita, mis valdadele töös-tusmaksuga kaduma läheb.

Isikumaksu ülemäär on vabaks jäe-tud ja seda maksu võivad vallad niisu-guses kõrguses määrata, kuidas seda valla tarvidused nõuavad.

b) Alevid. Alevitele antakse see osa liikumata varanduste maksust, mida maakonnad alevitelt saavad. See osa teeb umbes 2 miljoni marka välja. Peale selle võivad alevid liikumata varanduste maksu, mida nad praegu saavad, kuni kahekordseks tõsta, mis alevitele samuti umbes 2 miljoni marka tulu juure toob.

Tulumaksu saavad alevid praegu 670.000 marga ümber. Maakonnad saa-vad alevitelt tulumaksu 1.300.000 marga ümber. Edaspidi maakonnad alevitelt tulumaksu enam ei saa ja maakonna tulumaksu osa läheb alevitele.

Peale selle antakse alevitele õigus oma heaks lisatulumaksu võtta kuni 15% möödunud aasta tulumaksust, mis umbes 900.000 marka välja teeb.

Lõpuks on alevite heaks lisaärimaksu protsent suurendatud ja alevitele õigus antud isikumaksu võtta.

d) Maakonnad. Maakonnad saa-vad lisaärimaksu ja annavad ära tulu-maksu ja liikumata varanduste maksu, mida nad seni alevitelt said. Peale selle saavad maakonnad oma kulude katteks riigilt toetust.

e) Linnad. Linnadele antakse õi-gus oma heaks lisatulumaksu võtta kuni 15% maksuaasta tulumaksust, mis um-bes 20 miljoni marka välja teeb. Peale selle on lisaärimaksu protsent linnade heaks kõrgendatud, mis linnadele umbes 50 miljoni lisatulu annab.

Käesolev seadus on ajutine ja talle järgneb 1924 a. jooksul omavalitsuste täieline maksuseadus, mis omavalitsuste tuluallikad kindlale alusele rajab.

Arvesse võttes käesolevat kitsikus-aastat ei arva valitsus võimaliku olevat uusi tuluallikaid laiendada maakondade kohta 1924 a. Vallad ja alevid saaksid aga puudujääkidest välja aidatud. 1925 a. on lootus abirahade süsteemi kaotada ka maakondades ja selleks neile ette näha tulud omavalitsuste alalises mak-suseaduses.

Maaomavalitsuste maksude küsimus

H.

Maakonnavalitsuste eel-

Tulude nimetus.	M a a k o n n -				
	Harju.	Järva.	Lääne	Petseri.	Pärnu.
I. Liikumata varanduste maks:					
1. Maamaks	9.013.125.—		7.060.525.—	2.550.640.—	
2. Hoonete maks	148.688.—	} 6.808.012.—	48.970.—	—	} 7.408.199.—
3. Vabrikute maks	650.418.—		223.750.—	—	
4. Hindamata maade m.	—		—	—	
Kokku:	9.812.231.—		6.808.012.—	7.343.245.—	
II. Tulumaks:	2.000.000.—	2.500.006.—	1.050.000.—	1.200.000.—	3.000.000.—
III. Ärimaks:					
1. Äritunnistustelt	580.000.—	125.000.—	500.000.—	750.000.—	500.000.—
2. Trahterimaks	985.000.—	50.000.—	80.000.—	1.000.000.—	505.500.—
3. Laada ja turumaks	50.000.—	150.000.—	90.000.—	8.000.—	150.000.—
Kokku:	1.615.000.—	325.000.—	670.000.—	1.758.000.—	1.155.500.—
IV Mitmesugused maksud:					
1. Lõbustuste maks	500.000.—	280.000.—	100.000.—	25.000.—	250.000.—
2. Laskeriistade lubadelt	125.000.—	90.000.—	70.000.—	22.000.—	100.000.—
3. Jahi lubadelt	200.000.—	60.000.—	90.000.—	40.000.—	75.000.—
4. Kalapüügi lubadelt	15.000.—	1.000.—	—	3.000.—	—
5. Liikumis abinõudelt	525.000.—	81.000.—	500.000.—	40.000.—	10.000.—
6. Kantselei maks.	2.000.—	1.000.—	7.500.—	25.000.—	3.000.—
Kokku:	1.367.000.—	513.000.—	767.500.—	155.000.—	438.000.—
V. Toetussummad:					
1. Riiklised	1.111.310.—	1.375.100.—	2.356.500.—	—	515.000.—
2. Asutustelt ja isikut.	—	—	—	—	318.000.—
3. Teede parand. riigilt	—	—	982.400.—	—	—
Kokku:	1.111.310.—	1.375.100.—	3.288.900.—	—	833.000.—
VI. Tagasisaadavad kulud:					
1. Häriduse alal	—	1.200.000.—	703.000.—	—	15.095.—
2. Tervishoiu alal	—	1.257.625.—	1.603.000.—	400.000.—	25.000.—
3. Hoolekande alal	20.000.—	—	186.000.—	—	70.000.—
4. Põllumajanduse alal	375.917.—	—	200.000.—	330.000.—	70.000.—
5. Teede alal	—	—	—	250.000.—	72.000.—
6. Mitmesugustest kulud.	—	—	—	—	—
Kokku:	405.917.—	2.457.625.—	2.692.000.—	980.000.—	252.095.—
VII. Varanduste kasutam.:					
1. Kapitaalide % %	3.325.—	—	—	30.000.—	74.000.—
2. Rendid ja üürid	555.442.—	—	119.000.—	25.000.—	—
3. Varanduse müügist	—	—	—	—	—
Kokku:	558.767.—	—	119.000.—	55.000.—	74.000.—

ja nende rahaline seisukord.

Lauri

arvelised tulud 1923 a.

n a n i m e t u s.						Kokku peatükkide järele.
Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	
2.980.018.—	13.811.410.50 224.328.50 190.958.50 —	3.390.000.—	8.107.145.— 83.202.— 112.595.— 16.353.—	11.327.977.— 136.079.— 719.306.— —	6.715.315.— 63.323.— 107.048.— —	
2.980.018.—	14.226.697.50	3.390.000.—	8.320.295.—	12.183.362.—	6.885.686.—	81.908.385.50
600.000.—	5.500.000.—	1.100.000.—	2.500.000.—	4.000.000.—	2.000.000.—	25.450.000.—
110.000.—	900.000.—	300.000.—	500.000.—	800.000.—	250.000.—	
8.000.—	1.000.000.—	300.000.—	750.000.—	50.000.—	1.000.000.—	
17.000.—	50.000.—	30.000.—	150.000.—	20.000.—	100.000.—	
135.000.—	1.950.000.—	630.000.—	1.400.000.—	870.000.—	1.350.000.—	11.858.500.—
40.000.—	700.000.—	200.000.—	650.000.—	800.000.—	500.000.—	
30.000.—	200.000.—	50.000.—	140.000.—	100.000.—	100.000.—	
70.000.—	100.000.—	30.000.—	135.000.—	120.000.—	50.000.—	
20.000.—	10.000.—	—	5.000.—	—	—	
100.000.—	45.000.—	—	5.000.—	70.000.—	9.500.—	
5.000.—	10.000.—	—	7.000.—	—	10.000.—	
265.000.—	2.095.000.—	280.000.—	942.000.—	1.090.000.—	669.500.—	7.552.000.—
763.000.—	2.000.000.—	—	400.000.—	—	—	
12.000.—	—	—	—	200.000.—	—	
—	1.500.000.—	—	6.368.366.40	600.000.—	334.939.—	
775.000.—	3.500.000.—	—	6.768.366.40	800.000.—	334.639.—	18.786.615.40
816.800.—	—	—	2.322.119.80	1.390.000.—	37.210.—	
818.087.50	—	—	202.539.—	116.640.—	—	
293.800.—	—	—	495.000.—	538.880.—	—	
350.000.—	—	—	165.000.—	206.080.—	—	
31.200.—	—	—	56.783.30	7.300.000.—	86.200.—	
22.000.—	—	—	320.239.—	95.000.—	226.590.—	
2.331.887.50	—	—	3.561.681.10	2.646.600.—	350.000.—	15.677.805.60
4.000.—	1.316.740.80	220.000.—	500.000.—	10.000.—	50.000.—	
1.220.324.—	1.645.000.—	—	311.635.—	236.000.—	—	
—	—	—	—	—	275.000.—	
1.224.324.—	2.961.740.80	220.000.—	811.635.—	246.000.—	325.000.—	6.595.466.80

Tulude nimetus.	Harju.	Järva.	Lääne.	Petseri.	Pärnu.
VIII. Ettevõtete tulud :					
1. Taludest	—	1.185.000.—	—	—	—
2. Majand. operatsioonid ja kauplused	—	50.000.—	—	1.510.416.—	—
Kokku :	—	1.235.000.—	—	1.510.416.—	—
IX. Laenud	—	1.608.000.—	—	—	—
X. Mitmesugused tulud :					
1. Viivituse % 0/0	200.000.—	—	—	70.000.—	100.000.—
2. Ettenägemata sissetul.	1.000.000.—	120.000.—	—	25.876.—	356.306.—
3. Eelm. aast. vabadest krediitidest	—	—	—	—	—
4. Ärimaks teede korrash.	369.275.—	—	120.000.—	700.000.—	—
Kokku :	1.569.275.—	120.000.—	120.000.—	795.876.—	456.306.—
XI. Vabariigi Valits. kooliõpetajate palkadeks	11.590.500.—	8.700.000.—	8.434.900.—	7.830.068.—	10.106.208.—
Kokku tulusid :	30.030.000.—	25.641.737.—	24.485.545.—	16.835.000.—	23.723.308.—

Maakonnavalitsuste eel

Kulude nimetus.	Harju.	Järva.	Lääne.	Petseri.	Pärnu.
I. Maakonnakoogu ja valitsus :					
1. Nõukogu	310.000.—	121.000.—	180.000.—	222.200.—	240.000.—
2. Valitsus	3.905.500.—	3.007.600.—	2.239.750.—	2.189.400.—	3.210.200.—
3. Kantselei	400.000.—	288.000.—	240.000.—	185.000.—	275.000.—
4. Majandus	925.000.—	168.000.—	240.000.—	196.000.—	230.000.—
Kokku :	5.540.500.—	3.584.600.—	2.899.750.—	2.792.600.—	3.955.200.—
II. Omavalitsuste järelvalve.					
1. Juriidiline büroo	—	—	—	—	—
2. Teenistuskestvus lisad vallasekr.	—	150.000.—	100.000.—	—	230.000.—
3. Perekonna lisad	—	—	170.000.—	—	—
4. Kursused	17.100.—	9.000.—	1.400.—	4.400.—	16.700.—
5. Arstiabi	—	—	—	—	—
Kokku :	17.100.—	159.000.—	294.000.—	4.400.—	246.700.—
III. Haridus:					
1. Inspeksioon	309.000.—	254.000.—	226.600.—	86.560.—	206.800.—
2. Algkoolid	11.790.500.—	9.226.000.—	9.489.900.—	8.525.916.—	11.248.208.—
3. Kesk- ja erakoolid	430.000.—	2.280.800.—	1.152.000.—	100.000.—	1.200.000.—
4. Kõrgemad algkoolid	—	—	—	—	—
5. Toetusrahad	437.000.—	335.000.—	128.000.—	135.000.—	160.000.—
6. Koolim. parandus	—	—	—	—	—
7. Haridus väljaspool kooli	92.000.—	166.000.—	100.000.—	220.000.—	45.000.—
8. Ettenägemata kulud	60.000.—	—	156.000.—	—	8.000.—
Kokku :	13.118.500.—	12.261.800.—	11.249.500.—	9.067.476.—	12.868.008.—
IV. Tervishoid :					
1. Personaal	2.411.700.—	1.030.500.—	1.010.000.—	78.000.—	1.113.200.—
2. Kantselei ja majandus	817.500.—	329.200.—	405.260.—	—	478.700.—

Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi	Viru.	Võru.	Kokku peatükkide järele.
—	—	—	—	393.000.—	—	
—	620.000.—	50.000.—	—	83.188.—	—	
—	620.000.—	50.000.—	—	476.188.—	—	3.891.604.—
1.121.140.—	—	—	—	1.284.865.—	948.333.—	4.962.338.—
10.000.	150.000.—	50.000.—	165.000.—	20.000.—	150.000.—	
200.644.51	100.000.—	100.000.—	88.143.83	145.510.—	550.000.—	
—	—	2.250.000.—	4.162.655.67	2.900.000.—	—	
—	400.000.—	—	—	300.000.—	—	
210.644.50	650.000.—	2.400.000.—	4.415.799.50	3.365.510.—	700.000.—	14.803.411.—
7.197.350.—	18.992.242.—	4.387.287.—	9.772.548.—	14.147.135.—	9.776.938.—	110.935.176.—
16.840.364.—	49.465.680.30	12.457.287.—	38.492.325.—	41.109.660.—	23.340.396.—	302.421.302.30

arvelised kulud 1923 a.

Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	Kokku peatükkide järele.
232.000.—	250.000.—	112.000.—	182.440.—	195.000.—	322.000.—	2.366.640.—
1.398.800.—	4.439.076.50	1.989.000.—	3.208.100.—	4.223.100.—	3.210.000.—	32.816.526.50
174.750.—	510.000.—	172.000.—	294.000.—	420.000.—	375.000.—	3.333.750.—
173.100.—	471.000.—	296.500.—	249.674.—	557.600.—	448.736.—	3.955.610.—
1.978.650.—	5.670.076.50	2.565.500.—	3.934.214.—	5.395.700.—	4.355.736.—	42.672.526.50
—	—	—	—	440.000.—	—	440.000.—
—	—	—	534.240.—	—	165.000.—	1.189.240.—
—	—	170.000.—	—	360.000.—	—	700.000.—
24.100.—	25.000.—	30.000.—	—	—	48.200.—	188.500.—
—	30.000.—	—	40.000.—	58.000.—	—	128.000.—
24.100.—	55.000.—	200.000.—	574.240.—	858.000.—	213.200.—	2.645.740.—
173.150.—	477.600.—	107.500.—	400.621.50	565.000.—	231.150.—	3.037.981.50
7.227.953.—	20.652.165.—	4.682.887.—	10.601.730.—	17.300.000.—	11.468.038.—	122.210.297.—
2.373.524.—	507.356.—	375.000.—	4.214.862.—	1.537.700.—	560.050.—	14.721.292.—
—	2.672.000.—	627.000.—	989.844.—	—	220.000.—	4.508.844.—
198.000.—	1.185.000.—	714.000.—	89.000.—	600.000.—	339.000.—	4.320.000.—
—	900.000.—	15.000.—	2.150.000.—	3.000.000.—	—	6.065.000.—
15.000.—	95.000.—	180.000.—	90.000.—	287.250.—	—	1.290.250.—
—	—	50.000.—	—	360.000.—	96.500.—	730.500.—
9.977.627.—	26.489.121.—	6.751.387.—	18.536.057.50	23.649.950.—	12.914.738.—	156.884.164.50
1.058.000.—	1.776.000.—	696.000.—	1.133.500.—	1.820.000.—	986.500.—	13.113.400.—
92.500.—	472.400.—	232.000.—	433.850.—	336.000.—	358.000.—	3.955.410.—

Kulude nimetus..	Harju	Järva	Lääne	Petseri	Pärnu
3. Haiguste vastu võitlemine	165.000.—	141.000.—	218.000.—	45.000.—	85.000.—
4. Haigemajad	450.000.—	1.646.700.—	2.264.150.—	2.136.100.—	519.078.—
Kokku:	3.844.200.—	3.147.400.—	3.897.410.—	2.259.100.—	2.195.978.—
V. Töö- ja hoolekanne:					
1. Vanade kodu	—	1.226.340.—	581.800.—	—	618.000.—
2. Vaeste toetus	250.000.—	79.500.—	100.000.—	520.000.—	70.000.—
3. Abiandmine mks. määraram.	—	—	50.000.—	—	—
4. Laste varjupaigad	200.000.—	678.160.—	1.171.160.—	—	755.200.—
5. Toetusrahad ametnik.	—	—	—	—	—
6. Töö korraldus	45.000.—	16.000.—	20.000.—	10.000.—	32.000.—
7. Mitmesugused	30.000.—	15.000.—	15.000.—	—	68.000.—
Kokku:	525.000.—	2.015.000.—	1.937.960.—	530.000.—	1.543.200.—
VI. Põllumajandus:					
1. Personaal	552.000.—	438.000.—	294.000.—	256.000.—	713.000.—
2. Kantselei ja majandus	285.223.—	65.000.—	—	104.400.—	194.000.—
3. Põllutöö kultuuri tõstm.	10.000.—	100.000.—	275.000.—	460.000.—	—
4. Toetusrahad	340.000.—	10.000.—	71.000.—	39.400.—	114.500.—
5. Põllutöö koolid	888.500.—	1.112.000.—	706.600.—	100.000.—	510.022.—
6. Looma kliinik	20.000.—	30.000.—	468.000.—	166.120.—	71.500.—
Kokku:	2.095.723.—	1.755.000.—	1.814.600.—	1.125.920.—	1.603.022.—
VII. Teed:					
1. Personaal	345.700.—	—	82.000.—	78.000.—	85.000.—
2. Ehitus ja parandus	200.000.—	250.000.—	865.000.—	200.000.—	105.000.—
3. Sillad, parandus	2.111.310.—	150.000.—	—	30.000.—	350.000.—
4. Toetusrahad	309.962.—	200.000.—	30.000.—	12.000.—	25.000.—
Kokku:	2.966.972.—	600.000.—	977.000.—	320.000.—	565.000.—
VIII. Varandused:					
1. Korrashoid	350.000.—	—	173.000.—	78.007.—	—
2. Muretsemine	148.200.—	703.000.—	—	100.000.—	260.000.—
Kokku:	498.200.—	703.000.—	173.000.—	178.007.—	260.000.—
IX. Kapitaalide asutamine:					
1. Tagavara kapitaal	—	—	—	—	—
2. Amortisatsiooni	50.000.—	—	—	100.000.—	—
3. Mitmesugused	369.275.—	—	—	—	46.000.—
Kokku:	419.275.—	—	—	100.000.—	46.000.—
X. Laenud ja ⁰/₁₀₀0/100:					
1. Laenude tasumine	—	500.000.—	150.225.—	—	—
2. ⁰ / ₁₀₀ 0/100 ja muud	—	4.000.—	100.000.—	200.000.—	20.000.—
Kokku:	—	900.000.—	250.225.—	200.000.—	20.000.—
XI. Mitmesugused:					
1. Vangid	60.000.—	24.000.—	158.000.—	2.000.—	150.000.—
2. Maak. Teataja	—	—	—	—	—
3. Kohtu asjaajamine	—	5.000.—	25.000.—	—	—
4. Sunnivilja nõudmine	—	—	—	—	—
5. Maksude korraldus	225.000.—	80.000.—	120.000.—	—	50.000.—
6. Muud	—	27.957.—	14.000.—	—	126.400.—
Kokku:	285.000.—	136.957.—	317.600.—	2.000.—	326.400.—
XII. Ärilised ettevõtted	—	—	—	—	—
XIII. Tagavara summa	719.530.—	378.980.—	674.500.—	255.497.—	93.800.—
Kõik kokku:	30.030.000.—	25.641.737.—	24.485.545.—	16.835.000.—	23.723.308.—

Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Viru	Võru	Kokku peatükkide järele.
47.000.— 1.551.900.—	791.850.— 1.321.800.—	45.000.— —	180.000.— 639.220.—	300.000.— 319.800.—	50.000.— 158.278.	2.067.850.— 11.006.926.—
2.749.400.—	4.362.050.—	973.000.—	2.386.570.—	2.775.700.—	1.552.778.—	30.143.586.—
497.900.— —	1.000.000.— 100.000.—	— 50.000.—	— 750.000.—	— 382.000.—	50.000.— 175.000.—	3.974.040.— 2.476.500.—
5.000.— — — 5.000.— —	2.000.000.— — — 197.150.— 150.000.—	650.000.— — — 10.000.— —	30.000.— 870.000.— 100.000.— — 5.000.—	2.258.250.— — — 105.000.— —	878.384.— — — 30.000.— 15.000.—	5.871.634.— 3.674.520.— 100.000.— 470.150.— 298.000.—
507.900.—	3.447.150.—	710.000.—	1.755.000.—	2.745.250.—	1.148.384.—	16.864.844.—
227.400.— 13.500.— 351.000.— 106.000.— 246.500.— 10.000.—	492.000.— 137.600.— 50.000.— 220.000.— 800.000.— —	198.000.— 2.000.— — 55.000.— 100.000.— 33.000.—	376.000.— 140.800.— 540.000.— 396.000.— 1.120.950.— —	724.800.— 110.000.— 120.000.— 881.000.— 504.280.— 228.000.—	125.300.— 174.500.— — 537.000.— 142.000.— 112.500.—	4.396.500.— 1.227.023.— 1.906.000.— 2.769.900.— 6.230.852.— 1.139.120.—
954.400.—	1.699.600.—	388.000.—	2.573.750.—	2.568.080.—	1.091.300.—	17.669.395.—
36.000.— 25.000.— 50.000.— 10.000.—	892.000.— 3.000.000.— — 700.000.—	145.000.— 350.000.— 60.000.— 100.000.—	359.310.— 6.442.366.40 660.700.— 71.720.—	433.300.— 240.000.— 1.250.000.— 440.000.—	162.760.— 511.000.— — —	2.619.070.— 12.188.366.40 4.662.010.— 1.898.682.—
121.000.—	4.592.000.—	655.000.—	7.534.096.40	2.363.300.—	673.760.—	21.368.128.40
117.000.— —	574.000.— —	— 50.000.—	232.000.— 73.500.—	114.000.— 70.000.—	90.000.— —	1.728.007.— 1.404.700.—
117.000.—	574.000.—	50.000.—	305.500.—	184.000.—	90.000.—	3.132.707.—
500.— — —	— — 235.898.—	— — —	— — 50.000.—	— — —	— — —	500.— 150.000.— 701.173.—
500.—	235.898.—	—	50.000.—	—	—	851.673.—
— 4.000.—	114.704.— 712.323.36	— —	— —	— 50.000.—	500.000.— 358.500.—	1.264.929.— 1.844.823.—
4.000.—	827.027.36	—	—	50.000.—	858.500.—	3.109.752.36
14.140.— — 2.500.— — — 136.750.—	500.000.— — — — — 192.378.41	30.000.— — — — — 26.000.—	35.000.— 45.000.— 30.000.— — 150.000.— 100.000.	— — 30.000.— — 25.000.— 75.000.—	92.000.— — — — — —	1.065.140.— 45.000.— 92.500.— — 650.000.— 699.085.—
153.390.— — 252.397.—	692.378.41 — 821.379.03	56.000.— — 108.400.—	360.000.— — 482.897.10	130.000.— 7.000.— 382.680.—	92.000.— — 350.000.—	2.551.725.41 7.000.— 4.520.060.13
16.840.364.—	49.465.680.30	12.457.287.—	38.492.325.—	41.109.660.—	23.340.396.—	302.421.302.30

Valla- ja maakonna seadused.

Maaomavalitsused on pidanud seni tegutsema kodukordade ja nende tegevust normeerivate laiali pillatud seaduste põhjal. Omavalitsuste seaduse puudumine teeb omavalitsustele nende tegevuses, arusaadavalt, raskusi. On puudunud kindel alus.

Tarvidust tunti omavalitsuste seaduse järele juba Asutava Kogupäivil. Asutava Kogu liige J. Jans seadis ühise omavalitsuste seaduse eelnõu linnade, alevite, maakondade ja valdade kohta kokku, missugune eelnõu peale paranduste tegemist ka Asutava Kogu omavalitsuste komisjoni poolt vastuvõeti. Vabariigi valitsus, kellel selle seaduse eelnõu kohta tuli seisukoht võtta, tunnistas ta vastuvõtmatuks ja tegi siseministeriumile ülesandeks uut eelnõu välja töötada.

Novembri kuus 1922 a. võttis vabariigi valitsus siseministeriumi poolt välja töötatud uued seaduse eelnõud vastu. Siseministerium, väljaminees seisukohast, et ühtlaste normide loomine maa ja linna omavalitsuste vahel nende lahku minekute pärast soovitatav pole, seadis üksikute omavalitsuse grupepe kohta eriseadused kokku — linna, valla ja maakonnaseadused ja neile lisaks ühise omavalitsuste valimise seaduse kõikide omavalitsuste jaoks.

Linna seadust muudab uus seaduse eelnõu sedavõrd, kuivõrd maksev linna seadus uuema aja muutunud olukorrale ja tarvidustele ei vasta. Valla ja maakonnaseadused püüdsid praegusi tühje kohte täita ning mõndagi, võrreldes praeguse korraga, ümberkorraldada.

Siseministeriumi poolt kokkuseatud maaomavalitsuste seaduste eelnõusi arvustati kõige teravamalt, iseäranis valla seaduse eelnõu. Tagajärg oli see, et seaduse eelnõud tagasi võeti.

Maaomavalitsuste seadused olid jälle pikemaks ajaks mahamaetud. Et nende uuesti esitamist nii pea loota ei olnud, õsteti küsimus vahepeal üles, kas ei tuleks enne omavalitsuse seadusi omavalitsustele hädalisemad seadused välja anda, nagu seda maksuseadus on, sest praegused maksuseadused ei rahulda maaomavalitsusi, nagu see üleüldiselt teada ja maksuaparaadi korraldamine on hädatarviline. Siiski tuli sellest mõttest loobuda, sest maksuseadus peab tugema omavalitsuse seaduse peale, kes iga omavalitsuse ülesanded ja kohused äramäärab. Viimased seaduse eelnõud jätsid küll need piirid määramata, mille peale kui puuduse peale tähendati. Ülesannete jaotusest riigi ja omavalitsuste vahel ühelt poolt ja ülesannete jaotusest maakonna- ja valdade vahel teiselt poolt oleneb õieti maksude iseloom, hulk ja nende jaotus. Sellepärast pidi lepitama ajutise maksude seaduse muutmise ja täiendamiseega. Ka takistab käsilolev kinnisvarade ümberhindamine maksuseaduse kokkuseadimist, vähemalt sunniksivad ümberhindamise tagajärjed selles parandusi tegema. Ja ringkäigus jõuti jälle omavalitsuste seaduse kui põhjapaneva seaduse vajaduse juurde.

Siseministeriumistöötaksegi praegu omavalitsuste seaduse eelnõude parandamise kallal. (Järgneb).

KÕIGE KASULIKUM

on kuulutada vabade valla- ja alevival. sekretäride ja kantselei ametnikkude kohtade üle „Maaomavalitsuses,“ sest seda ajakirja loetakse igas omavalitsuses.

==== Kõige kasulikum ====

on kuulutada selles ajakirjas selsamal põhjusel ka omavalitsusasutustesse kohatahtjatel.

Omavalitsuse päevauudised.

Avalikkude majanduskoolide seaduse eelnõu.

Haridusministeeriumi poolt on avalikkude majanduskoolide seaduse eelnõu väljatöötatud.

Seaduse eelnõu järele on avalikkude majanduskoolide ülesandeks oma õpilaste ettevalmistamine teenistusele ärides, kontorites, pankades, ühistegelistes ettevõtetes, riigi ja omavalitsuse asutustes.

Oma erilaadi poolest võivad majanduskoolid olla kaubandus-, administratsiooni, kommunaalrajade, ühistegevus-, liikumis- jne koolid. Majanduskoolid võivad riigi, omavalitsuste ja eraisikute poolt üleval peetavad olla.

Riigi majanduskoolide avamine sünnib Riigikogu poolt kinnitatud eelarve kohaselt Vabariigi Valitsuse poolt. Avalikkude omavalitsuse poolt ülevalpeetavate ja avalikkude koolide asettäitvate eramajanduskoolide õpetajate palkade riigikanda võtmine sünnib vabariigi valitsuse otsusel haridusministri ettepanekul. Omavalitsuse poolt avatavatele majanduskoolidele määrab vabariigi valitsus toetust kuni 50% sisseseade kuludest.

Riigimajanduskoolides õpemaksu ei võeta, teistes majanduskoolides määrab õpemaksu kooli ülevalpidaja, kinnitab haridusministeerium.

Majanduskoolide juures võib avada majanduse laadiga täienduse- ning eriklasse ja kursusi.

Kooli kursus on kolme aastane ettenähtud, iga aasta 36–38 õpenädalat.

Majanduskoolides õpetatakse eri- ja üldhariduslisi õpeaineid, viimaseid sel määral, kui see vastaval kutse alal tarvilik. Tunni- ja õpekavade maksmapaneku otsustab lõpuliselt haridusministeerium.

Esimesesse klassi võetakse vastu kuueklassilise algkooli lõpetajad.

Majanduskooli juhatajaks ja tema abiks võib olla isik, kellel pedagoogiline ja oma erialal tarvilik ettevalmistus. Ametisse kinnitakse ta haridusministeeriumi poolt, nagu õpetajadki, kooli ülevalpidaja asutuse ettepanekul. Majanduskooli

õpetajal peab olema oma erialal tarvilik ettevalmistus ja vilumus.

Seaduse eelnõu järele astub kõne all olev av. majanduskoolide seadus jõusse 1. augustist s. a.

Muu ja suurem osa 74 paragrahviltsest seaduse eelnõust räägib üksikasjaliselt kooli korraldusest, valitsemisest, kooli organide ja juhataja ning õpetajate ülesannetest n. n. e.

Omavalitsuste maksuseaduste muudatuste ja täienduste ajuline seadus Riigikogu komisjonis.

Omavalitsuste maksuseaduste muudatuste ja täienduste ajuline seadus on riigikogu omavalitsusasjade alamkomisjonis läbivaatamisel. 19. märtsi koosolekul harutati põhimõtteliselt küsimust, kas seaduse läbivaatamisele asuda, sest valdad ja alevid peavad juba eelarved vastuvõtma, tuleb uus Vabariigi Valitsus, kellele vast seaduse eelnõu kohta oma vaade, tulumaksu muudatuse seadus võib, kui ta alamkomisjonis vastuvõetud kujul riigikogus vastuvõetakse, valdadelt tulumaksu peaaegu täiesti äravõtta, mis käesoleva seaduse eelnõus tähtsa tegurina esineb, ja kas ei ole ajutise seaduse asemel parem kohe jäädava maksuseaduse väljatöötamise kallale asuda, seda enam, et käesolev seaduse eelnõu maakonnavalitsuste sissetulekute suurendamist ei käsita.

Arvesse võttes valdade ja alevite rasket majanduslist seisukorda, mis kiiret maksude küsimuse lahendamist nõuab esines maakondade liidu esitaja ettepanekuga, et hoolimata kõigist neist tingimistest tuleks seaduse läbivaatamisele asuda, missugusele seisukorrale ka alamkomisjon asus, võimalikuks tehes seaduse eelnõusse ka täiendusi maakonnavalitsuste maksu korraldamiseks teisel lugemisel sissevõtta.

Seaduse eelnõu võeti sellel koosolekul esimesel lugemisel vastu.

Selle seaduse teisele lugemisele asus alamkomisjon 20. märtsil.

Teated maakondade liidu ja oma- valitsuste tegevusest.

Virumaa vallavalitsuste ametnikud ja nende palgad
1924 aastal.

järje Nr.	Valla nimetus.	Valitud		Ametnikkude palgad kuus— markades.				Elanikkude arv vallas.
		Vallavanemaks.	Sekretääriks.	Valla- vanem	Vallavanema abid.	Sek- retäär	Kooli- vanem	
1	Aaspere	A. Allese	R. Ehrlich	1.500	400—600	7.000	500	3.173
2	Avanduse	R. Veske	O. Hübner	3.000	300—600	6.400	300	3.022
3	Erra	A. Koljal	A. Eero	1.500	500	6.000	100	1.015
4	Haljala	A. Juurmann	R. Stein	2.000	1.000	7.000	—	2.101
5	Iisaku	E. Davidov	N. Vichmann	3.000	1.000	8.500	100	3.343
6	Illuka	A. Tamm	E. Uustal	1.500	—	8.300	500	2.080
7	Jõhvi	V. Toomei	A. Sarap	2.500	1.200—1.500	8.000	1.000	2.905
8	Kalvi	N. Kuldner	L. Voormansik	2.500	1.000	7.000	1.000	3.949
9	Küti	J. Klammer	J. Jakobson	2.000	1.000	6.800	3.000	3.400
10	Mäetaguse	R. Klemets	P. Kers	3.000	750	7.700	650	2.735
11	Palmse	A. Gustavson	A. Tingas	2.500	1.500	8.500	500	3.246
12	Tudolinna		G. Uustalu	1.000	400—500	6.000	200	1.870
13	Järve	A. Rutoff	J. Deedo	3.000	500—750	10.000	400	3.768
14	Kohla	J. Tuude	J. Kaup	1.000	500	5.000	500	1.524
15	Kose	K. Sudakov	J. Teder	2.000	—	5.500	—	1.309
16	K. Malla	E. Mikker	M. Anderson	3.000	1.000	7.000	500	2.314
17	Maidla	A. Nurk	K. Jaanberg	1.500	500	6.000	500	2.815
18	Naroova	S. Paju	N. Limberg	3.000	500	6.000	1.000	2.796
19	Pada	A. Laks.	Joh. Kaav	2.000	1.000	7.000	1.500	2.927
20	Paasvere	M. Kuulbach		2.000	800—900	—	600	3.261
21	Peetri	A. Reinberg	A. Vöhni	3.000	800	6.000	500	2.187
22	Porkuni	J. Hübner	A. Malla	2.000	750	6.000	—	2.728
23	Püssi	A. Aia	A. Soosaar	3.000	1.000	9.500	—	4.148
24	Rakvere	G. Püss	R. Hammer	3.000	1.000	6.000	250	2.507
25	Roela	M. Soom	J. Ment	1.500	700—1000	6.000	200	2.408
26	Rägavere	R. Malmberg	J. Reise	1.625	375—938	8.750	625	3.281
27	Saksi	J. Kūbarsepp	M. Kelindmann	2.500	300	5.000	100	1.357
28	Salla	J. Kinks	E. Valk	1.500	800	6.000	300	3.263
29	Skarjääfina	K. Bravin	H. Rosin	3.000	200	6.500	200	3.494
30	Sõmeru	J. Ruberg	A. Sein	2.000	500—600	7.000	600	3.180
31	Undla	J. Otsa	A. Saukas.	2.500	1.000	6.100	300	3.710
32	Vaivara	K. Valgepea	E. Nurk	3.000	1.000	7.000	1.500	2.774
33	Vao	A. Essenson	K. Rätsepp	3.000	700	—	1.000	5.245
34	Varangu	G. Kaskmann	P. Roosvaldt	2.000	1.000	7.000	500	1.938
35	Vasknarva	S. Hapov	J. Gunjaschin	1.500	300—500	6.000	300	3.053
36	Venevere	J. Alldorf	R. Altermann	1.000	300	7.000	300	1.014
37	Vihula	A. Brems	M. Loy	2.500	1.000	8.000	500	2.572
38	Vohnja	J. Kaasik	R. Arenschild		500—600	7.000	400	1.847
29	Voka	O. Seestrand	A. Lindeberg	2.500	500	5.500	333	2.390

Maakondade liidu nõukogukoosolek.

Käesoleva aasta esimene nõukogu koosolek on 27. ja 28. märtsi peale määratud lootuses, et selleks ajaks kõik uued maakonnavalitsused moodustatud. Nõukogu koosoleku päevakorras on hoolekande seaduse, perekonna seisu seaduse, piirituse ja alkoholiste jookide müügiseaduse, maksude muutmise ja täiendusseaduste eelnõude kohta seisukoha võtmine, valdade esitajate osavõtmise küsimus maakondade liidust, liidu juhatuse, revisjonikomisjoni ja muud valimised.

Parandused avalikkude algkoolide hoonete ehitusmääruste kas.

Haridusministeeriumi poolt väljatöötatud 57 paragrahviline avalikkude algkoolide hoonete ehitusmääruse kava vaadatai maakondade liidu juhatuse poolt läbi ja vastavalt Võru, Viljandi, Viru ja Valga maakonnavalitsuste soovidele tehti parandusi 41 paragrahvis, nõusolekut avaldades seega ainult 16 paragrahvi kohta.

Parandusi tehes mindi välja seisukohast, et ehitusmäärus olgu ainult ehitusmäärus, et ehitusmäärus ei tohi omavalitsustele asjata nõudmisi, kokkuhoidmise mõttes, peale panna, et koolil peab eesõigustatud seisukoht olema, et koolimaja plaanide kinnitus ja ehitusjärelvalve peab omavalitsuste (maakonna- ja linnavalitsuste) käes olema, et määrus oma kategooriliste nõudmistega ehitamise takistajaks ei saaks.

Neist seisukohtest väljaminnes leiti tarvisolema määrusest täitsa välja jätta §§ 18, 19, 24, 32, 33, 35, 43, 44, 45 ja 49, mis ehitusmäärustesse ei puutu, ehk asjata kitsendusi teevad. Nii keelab § 18 koolimaja katuseid tuldvõtvastmaterjalist ehitada, § 19 käseb niiskuse sissetungimise eest majasse hoolitseda (!), § 24 nõuab, et klassitua pikkuse ja laiuse vahetord peab 4:3 olema, § 32 kirjutab ette ahjude karniiside kuju ja õpetab ahjusi kütma, § 45 käseb kooli juurde niipalju õpetajate jaoks korterisi ehitada, kui koolis õpetajaid, kuna alevikkudes näit. märksa odayam on neile korter üürida kui ehitada, jne.

§ 1-st täiendati sellega, et koolimaja asukoht peab võimalikult kuiv olema, § 2-st mõõtudega, kui kaugel peab

koolimaja mustuskohtadest ning haige-, vangi-, tagamajadest, raudtee jaamadest jne. asuma. Koolimaja ja fäh. asutuste vahe alammääraks võeti maal 500 meetrit, kui asutused koolimaja juurest vaadates varjatud, siis 200 meetrit, linnades, alevites ja alevikkudes 200—100 meetrit, sest seaduse eelnõus ettefoodud mitte lähidust võib mitmeti mõista. Joogikohad jäeti aga nende asutuste hulgast välja, kellede juurde koolimaja ehitada ei tohi, ja seda sellepärast, et koolil peab joogikoha kõrval suurem õigus olema. Mitte koolimaja ei peaks alandlikult ja aukaratuses end kõrtsist teatud kaugusesse hoidma ja sellepärast sooäärt asukohaks valima, et kõrts kirikumäel asub, vaid koolil peab õigus olema enesele väärilist kohta valida ja — kõrts peab koolist tarvilisesse kaugusesse pugema, kui kool tuleb. Selle kohuse kõrtsile, joovastavate jookide müügikohale, peab peale panema uus alkoholiste jookide müügiseadus.

§ 5-as toodud nõue, et igakooli õue, mängu- ja spordiplats peab kruusatud olema, leiti ülearune olema hea muruplatsi juures.

Ilmakaarte järele koolimaja asetamine (§ 9) leiti soovitav olema, mitte tingimata nõuetav. Ülearuse kitsendusena leiti olema keeld põhjapoole otsa ühiseluruumide, õpetajate korterite, teenijate eluruumide aknaid paigutada, kuna põhja poole otsa lubab määruse eelnõu ainult koridorisi, riiehoiu ruume, joonistusklasse, raamatukogu tube jne. mahutada, mispärast see kitsendus välja jäeti.

Määruse eelnõus, §§ 12—14, ettenähtud ruumide hulk leiti liig suur olema. Nii nähakse 6-e kl. algkoolis ette eri õpetajate tuba ja eri kantselei, söögituba, kuigi internaat puudub, riiehoiu ruum ja eesruum, perekonnaga õpetajatele 3-me ja vallalistele 2-he toaga korter. Õpetajate toa ja kantselei ühendamine leiti väga võimalik olema, sama ka eeskoja ja riiehoiu ühendamine. Söögituba võiks ära jääda. Õpetajate korterite jaotus perekonnaga ja vallaliste õpetajate jaoks leiti läbiviimata olema, sest korterit ei ehitata teatud õpetajate jaoks: praegune perekonnata võib ametist lahkuda, ja perekonnaga asemele valitud, saada ehk vastupidi, praegune vallaline võib abielusse astuda, aga ega sellepärast saa õpetaja korterile tuba juurde ehitada. Ühiselu ruume (§ 13) täiendati haigete toaga, et haigetele lastele rahu ja kül-

gehakkavate haiguste puhul teiste laste julgeolekut kindlustada. Et eelnõus 3-me ja 2-he klassiliste koolimajade ruumid üleslugemata, tunnistati tarvilikuks määrust täiendada täh. koolide ruumide üleslugemisega, sest täh. koole on võrdlemisi rohkesti.

§ 21 nõue, et kõik koolimaja trepid peavad asuma kindla seintega kodades $1\frac{1}{2}$ meetri pikkuste ja 30 sentimeetri laiuste astmetega, leiti kohane olema ainult nende treppide kohta, mida õpilased tarvitavad. Klassitubade kõrguse alammäär (§ 23) alandati 3.5 meetri peale. Seesama seisukoht, mis treppide kohta, võeti ka välisuste kohta, nõudes, et ainult õpilaste tarvitada välisused peavad kahepoolega ja väljapoole lahti käima, kuna köögi, õpetajate korterite ja muude kõrvaliste uste kohta see nõuetav ei ole (§ 31), õpetajate korterite põranda pinna alammäär märgiti 30 ruut meetri peale.

§ 51-ga ülesseatud nõude täitmine, et maakoolides, kus õpetajal maa kasutada, peavad olema veel majapidamise hooned, nagu keldrid, aidad, tallid, vahehooned, küünid jne. leiti vallavalitsustel ülejõu käiv olema praegustes oludes, mis pärast selle väljajätmise ettepanekuga esinefi.

Määruse § 53 näeb ette, et uute algkoolihoonete ehitamise kui ka olevate koolihoonete ümberehitamise projektid kuuluvad haridusministeeriumi kinnitamisele. Projektide kinnitamine peaks maakondade liidu otsuse kohaselt omavalitsuste, maakonna- ja linnavalitsuste võimkonda kuuluma. See seisukoht võeti vastu juba 27. ja 28. nov. 1923 a. peetud liidu nõukogu koosolekul. Kui omavalitsuste kätte tööstuse plaanide kinnitamine usaldatud on, millede kohta erimäärused puuduvad, seda rohkem tuleb haridusministeerium vabastada koolimajade projektide kinnitamisest, kui nõude kohta kõne alla olev ehitismäärus kindlad nõudmised ülesseab. Kohapealseid olusi tunneb omavalitsus ka rohkem, millel projektide kinnitamisel tähtsus ei puudu.

Ühenduses selle seisukohaga, et koolihoonete projektide kinnitamine omavalitsuste alla kuulub, tehti ka järgnevatel paragrahvides vastavad parandused.

Siin nimetatud parandused olid vähem põhimõttelised.

Vallasekretääride täiendus kursused.

Teatete kogumine vallasekretääride kursustest osavõtta soovijate kohta ei ole veel lõpule viidud, mis pärast kursuste korraldamise lõpulik kava väljatöötamata. Andmete põhjal Pärnu, Valga, Võru, Tartu, Harju ja Viljandi maakondadest võib oletada, et käesoleval suvel peetakse kursused ära Tartus, Tallinnas ja Viljandis, Tartus, võib olla, isegi kaks kursust, sest Võru, Valga ja Petseri maakonnad võtavad osa Tartu kursustest.

Kursuste kavade väljatöötamine on praegu maakondade liidus käsil.

Maakondade liidu märgukirjad.

Maakondade liidu juhatuse poolt on saadetud vastavatele ministeeriumitele ja riigikoogu rühmadele järgmised märgukirjad:

1) Põllutöoministeeriumile märgukiri nende koolimajade ja maade riigistamise seismapanemiseks, millede omandus õiguse kohta vallavalitsustel dokumendid puuduvad, kuni küsimuse lahendamiseks tee leitakse;

2) Haridusministeeriumile ettepanek maakondade liidu nõukogu otsuse kohaselt 27. ja 28. nov. l. a. koolimajade normaalprojektide ja eelarvete väljatöötamise asjus ja koolimajade ehitamise asjus ministeeriumi arhitekti nõuande ja plaanide valmistamise korraldamise kohta kindlaks määratud kättesaadava tasu eest;

3) Põlluministeeriumile ja riigikoogu rühmadele maaseaduse § 20 täiendamise seaduse eelnõu puuduste näitamine ettepanekuga, et täiendus ärajääks, selle asemel maareformi teostamise määruse § 68 märkus ära kaotataks ja mõisatöölilistele maa ajutiseks kasutamiseks määramine ka vallanoökogude kätte antaks;

4) Haridusministeeriumile avalikkude majanduskoolide seaduse eelnõu kohta vähemate parandustega;

5) Teedeministeeriumile telefoni takside kohta järgmise märgukirja:

Teedeministeeriumile.

Ärakiri posti-telegraafi-telefonipeavalitsusele.

Kirja Nr. 4965/23 a. juures 16. jaan. s. a. maakondade liidule saadetud posti-telegraafi-telefoni inspektori esituse kohta teedeministeeriumile telefoni takside kõrgendamise asjus teatab liidu juhatuse, et kokkuvõttes maakonnavalitsuste seis-

kohti ja väljaminees seisukohast, et telefoni tarvitamise vähendamise asemel, mida posti-telegraaf-telefoni inspektor omas ettekandes põhimõttena ülesseab, tuleb, olse vastupidiselt, telefoni tarvitamise suurendamise eest hoolitseda, mis pärast, ühenduses sellega, liidu juhatus arusaamise järele võimata on telefoni taksisistõsta, mis kahtlemata telefoni abonentide hulgalise vähendamise päevakorraks kutsus ja loodetud kasu asemel riigile ka rahalist kahju toob.

Kõige suurem tarvidus telefoni järele on kaugetes maanurkades. Et telefoni sinna viia, kus ta järele kõige suurem tarvidus, peaks liinimaks teatud kauguse pealt progresiivselt vähenema. See aitaks telefoni kaitseaadavaks teha.

Avalikkudes kõnepunktides on kõnemaks märksa kõrgem. Muutes vallavalitsuste telefonid avalikkudeks kõnepunktideks, peavad ka vallavalitsused ise endise ühe marga asemel kohaliku kõne eest kümme marka maksma. Kümne kordne kõnemaks peaks avaliku kõnepunkti kanda jäävad kulud tasuma, mis pärast, tasuta kõnepunkti teenimise eest, asutus ise, kelle juures avalik kõnepunkt asub, oma kõned hariliku abonentmaksu eest õigustatud oleks saama.

Ülemal foodud põhjustel palub maakondade liidu juhatus telefoni taksid tõstmise eitavalt otsustada ja viimased liidu ettepanekud järelekaalumisele võtta.

Koonga vallanõukogu Võlla Ellama restoraani vastu.

Võlla Ellama restoraan asub Koonga piiri peal. Linna sõites sõidavad Koonga valla kodanikud restoraanist mööda. See meelitab nõrku kodanikke sisse jooma. Joomine selles restoraanis on seda suurem, et restoraanis ka pudukauba pood olemas, kokkukõlas uue viinamüügi seaduse eelnõuga. Restoraani mõju avalduda ka selles, et selle naabruse, Koonga Ellama, asunikud ja Friedenthali mõisa teenijad oma maksusi korralikult tasuda ei jõua. Arvesse võttes kõike seda pahet ja vargusi restoraani juures, otsustas Koonga vallanõukogu juba 22. det. l. a. ühel häälel Pärnu maakonnavalitsust paluda Võlla Ellama restoraan sulguda.

Koonga vallanõukogu seisukoht saadeti Võlla vallanõukogule seisukoha võtmiseks, kes 24. jaan. s. a. samuti ühel häälel tunnistas, et asi kõik korras, restoraan praeguse pidaja käes korralik ja mingit põhjust ta sulgumiseks ei ole. Pärnu maakonnavalitsuse poolt oli Võlla restoraani pidajale Palmile 1924 a. peale restoraani luba väijaantud, mis pärast Koonga vallanõukogu 16. veebr. s. a. teistkorda otsustas tarvilikuks tunnistada selle restoraani sulgumise ja siseministrit paluda, et see seda teeks.

Asja teeb imelikumaks veel see, et majaperemees, kelle majas restoraan asub, selleks luba annud ei ole.

Miks Võlla vald restoraani nii südiit kaitseb, selle kohta on Koonga valla meestel oma kindel arvamine olemas.

Küsimused ja vastused.

Küsimus 4. Kas on wallawalitsuse eelarveliste kulude ja tulude aruande summad kokkukõlastatawad ja kuidas nimelt?

E. wallasekretäär.

Vastus: On kokkukõlastatawad Et neid kokkukõlastada, peab aruande kokkuseadjal selge mõiste olema viimaste lähtrite sisulise tähenduse kohta. Kui ei suudeta wahet teha „Jäi wäljaanda 1924-ks aastaks“ ja „Lõpuliku krediidi summaga wõrreldes wäljaantud rohkem ehk wähem“ lähtrite wahel, siis on müidugi tagajärjeks kokkukõlatatus. Aruande aasta tulud ja kulud ei ole üksi summad, mis lähtrites „1923 a. jooksul sissetulnud“ ja „1923 a. jooksul wäljaantud, wäid need + „Jäi sisse tulla“ ja „Jäi wäljaanda“, s. o. summad, mis kassasse tulnud ja kassast läinud, + wastawalt debitorid ja kre-

ditorid, sest aruande aasta eest sissetulla jäanud summad on ikkagi walla omad selle aasta eest, kuigi need summad weel wõeraste käes, samuti nagu aruande aasta maksmata kulud wõeraste summad wallawalitsuse käes on. Oleks nad aruande aastal äramaksetud, figureeriks need summad selle aasta sissetulnud ehk wäljaläinud summades. Seega ei näita mitte „sissetulnud“ ja „wäljaläinud“ lähtrite summad aasta eelarwelist tulu ja kulu, wäid need + järgmine lähter „Jäi sissetulla“, „Jäi wäljamina“. Wiimaste lähtrite täitmisega algab just segadus. Siin peab enne, kui need lähtrid täitma hakata, punkti pealt kindlaks tegema weel kindlasti saada olewad summad aruande aasta eest wastawalt eelarwe punktidele, samuti kulude aruande jaoks aruande aasta eest weel maksta

olewad summad ja siis neist lähtritest läbikanda.

On see tehtud, tulewad eelarweliste tulude aruandes „Sissetulnud“ ja „Jäi sisse tulla“ lähtrites olewad arwud kokkuwõtta ja nende eelolewa „Lõpulisel tulu“ summaga wõrrelda. On esimeste summa wäiksem wiimati nimeetatud lähtri arwust, läheb wahe „lõpulik tulu eelarwega wõrreldes wähem“ lähtrisse, on tulnud ja tulla jäänud arwud kokku rohkem, kui eelarwe lõpulik summa läheb wahe „rohkem“ lähtrisse. Seesama maksab ka kulude aruande kohta, ainult selle wahega, et lähtrisse „Lõpuliku krediidi summaga wõrreldes rohkem“ ei tohi ülepea ükski arw minna põhjusel, et üle lubatud krediidi kulutada ei wõi. Kui seda tehtud, tuleb asi lahendada enne aruande kokkuseadimist krediitide ülekandmise ehk lisa eelarwe abil, eelarwe kulude raamatu ja aruande 5. ja 6. lähtrite kaudu.

Nagu iga eelarwe punkti kohta käiwad arwud, samuti ka aruannete lõpukokkuwõtte summad peawad kokkukõlastama järgmiselt: Lähtrid 2. ja 3. annawad lähtri 4-da kogu-summa; läht. 4 + 5 – 6-as annawad läht. 7-da kogu summa; lähtrid 8 + 9 + 11 – 10-nes peawad andma sellesama summa, mida lähtri 7-es näitab.

K ü s i m u s 5. Kellel on õigus restoraani sulguda? K. wallawalitsus.

Wastus: Piirituse ja wiinamüügi ja õllewalmistamise ja müügiseadused selle küsimise peale otsekohest wastust ei anna. Mõlemad seadused, müügi lubaandmise korda äramäärates, lähewad mööda sulgumise õigusest. Isiklikuks tarwitamiseks piirituse ja wiinamüügi kohtade sulgumise kohta räägib piirituse ja wiinamüügi seaduse II. osa § 4 pt. e. („R. T.“ Nr. 65/69 1920) aga selget keelt. Selle punkti järele on linna, alewih ehk wallanõukogudel, kelledest ka müügi kohtade awamine oleneb, igal ajal õigus wiinaja piiritusmüügikohte sulguda. Analoogiliselt peaks restoraanide ja õllepoodide sulgumine sellesama asutuse wõimkonda kuuluma, kes nende awamiseks luba annab. Eelpool nimeetatud seaduse § 4 pt. c järele wõiwad linna- ja maakonnawalitsused rahaministeeriumi nõusolekul I. järgu restoraanides wiinamüüki lubada, järjelikult peaks ka müügi sulgumine nende wõimkonda kuuluma. Samuti määrawad õllewalmistamise seaduse § 24 järele („R. T.“ Nr. 27—1921) õllewalmistamise kohtade arwu ja asukohad kindlaks linnawalikogud ja maakonnawalikogud. Nende otsused saadetakse aktsiisi walitsusele, kes nõusolemise korral

müügikohtade awamiseks isiklikud load wäljaannab.

Kui selge on, kes siin kahest asutusest see õige luanandja on, kas luanandja omawalitsus, wõi nõusolekut andja riigiasutus, dokumenti luba peale wäljaandes, siis on sulgumise õigus kindel.

Siin aga lähewad arwamised lahku. Aktsiisiwalitsus leiab, et tema ikka see lubaja on ja talitab ka sulgumise asjus kui luanandja. Oma sulgumise õigust rajab aktsiisiwalitsus sellesama õllemüügi seaduse § 24 peale.

Ei peaks aga kahtlust olema, et luanandja on ikka see, kes küsimuse sisuliselt otsustab, mitte see, kes sisulise otsuse põhjal paberi wälja annab. See põhimõte on täielises kokkukõlas ka piirituse ja wiinamüügi seaduse § 4 pt. e-ga. Seda seisukohta jagab ka siseministeerium. Saades kodanikkudelt palwe ühe joogikoha sulgumiseks, saatis siseministeerium selle maakonnawalitsusele edasi, mitte aktsiisiwalitsusele.

Eespool toodust peab järeldama, et restoraani sulgumise õigus wallas on maakonnawalikogul.

Küsimus 6.

Kas on walla rewisjoni komisjoni jaoks rewideerimise kawa wäljatöötatud ja kust seda saada wõiks?

A. walla rewisjoni komisjoni liige.

Wastus:

Üksikasjaline rewideerimise kawa on Wiru maakonnawalitsuse poolt wäljatöötatud ja trükitud, kuid trükk on otsas.

Küsimus 7.

Missugusele arwele tuleb wallawalitsuse poolt ostetud inwentaar kirjutada, kuna ta sisuliselt walla wallaswara hulka kuulub, kuhu tema omandamiseks aga eelarwes ettenähtud ja seega eelarweliste kulude arwele peaks minema?

Wastus:

Et waranduse muretsemise peale minewad summad eelarwe korras ettenähtud, tuleb waranduse muretsemise puhul selle wäärtus eelarweliste kulude arwele kanda, debiteerides eelarweliste kulude arwet ja krediteerides kassarwet, kui muretsemine kohemaksetawa raha eest sündis. Seda läbikannet raamatutes tehes ei jää läbikandetegija weel rahule, sest tal on waja see ka walawalitsuste nimekirja wõtta. Kuid kuidas?

Kui mingisuguse waranduse omandamise käiku lähemalt tähelepanna, siis wõime ta jaotada kahte ossa. Esimesesse ossa kuulub ta omandamine ise, teise selle waran-

duse walla ühte ehk teise asutusesse (kooli-, walla- ehk waestemaja) paigutamine. Esi- mense osa selle operatsioonist kandsime raamatutest juba läbi eelarweliste kulude arwet debiteerides ja kuna arwet krediteerides, teise osa kanname samuti iseseiswa operatsioonina memoriaal dokumendi põhjal läbi. Paigutades juba ostetud waranduse omale kohale, ei tule meil selle eest enam tasuda. Kandes omandatud waranduse waranduste nimekirja, debiteerime waranduste arwet, kuid selle eest enam mitte makstes ega ka wõlglastes jäädes, kannab meie wõlgadeta warandus selle waranduse hinna wõrra, s. o. krediierima wõlgadeta waranduse (waranduse kapitaali) arwet.

Sarnase kahekordse operatsiooniga on nii hästi eelarwuline kui ka waranduslise seisukorra külg rahuldatud.

Küsimus 8.

Kas järelwalwe asutus on kohustatud eraisiku kaebusel temale alluwa ametiasutuse wõi ametniku wastu süüdistust tõstma, kuigi ta ise selle ametiasutuse ehk ametniku tegewuses wäär- wõi kuriteo tunnismärke ei leia?

Wastus eifaw.

Kordadel, kui on tegemist ametliku kuriteoga, ei sõltu süüdistuse tõstmine mitte süüdistawa asutuse ülemuse loaandmises wõi nõusolekust, waid seaduse järele (Законъ объ угол. и гр. отвѣт. служ. Собр. Уз. и Р. Пр. отъ 19.IV.17 г. № 86 ст. 492) on kannatanud isik õigustatud wastawa asutuse ehk ametniku wastu kohtus harilikus korras oma kaebusega esinema.

Süüdistuse tõstmine järelwalwe korras on aga sellewastu õigusline abinõu, mis seadus annab järelwalwe asutusele säärasel juhul, kui järelwalwe-asutus leiab rewideerimisel ehk muul teel saadud andmete põhjal temale alluwa asutuse tegewuses kuriteo tunnismärke (R T. nr. 78—19 Omaw. Aj. Järelw. Sead. § 5—9).

Järelwalwe-asutus talitab säärastel kordadel täiesti iseseiswat ja ärarippumata mingisugustest eraisiku kaebustest, millest järgneb, et kui järelwalwe-asutus, waatamata erakaebuste peale, ei leia temale alluwa asutuse tegewuses mingisuguseid kuriteo tunnismärke siis ei wõi erakaebaja siiski teda sundida järelwalwe korras kaebust tõstma.

(R. Adm. t. nr. 144 — 23).

„Õigus“.

Vastutav toimetaja: Eesti maakondade liidu sekretäär H. Avikson.

Väljaandja: Eesti maakondade liit.

Ajakirja „MAAOMAWALITSUSE“

üksikud numbrid on müügil

raamatukauplustes ja raudteejaama raamatukappides.

Nõudke

„Maaomawalitsuse“ üksikuid numbrisi raamatukauplustest ja raudteejaama raamatukappidest.

Ajakirja

„MAAOMAWALITSUSE“

tellimisi

wõtavad vastu maakonna- ja vallawalitsused.

Eesti maakondade liidu häälekandja

„MAAOMAVALITSUS“

Ilmub üks
kord kuus.

Tellimine 1924 a. peale kestab edasi.

Ilmub üks
kord kuus.

„Maaomavalitsus“ tahab selleks kaasaadata, et omavalitsused selle seisukoha kättevõidaks, mis neil vabariigi põhiseaduse järele riigi ja rahva elus olema peab ja astub nende huvide eest välja.

„Maaomavalitsus“ arvustab uute seaduste kavasid ja maksvaid seadusi, väljammnes tegeliku elu nõuetest.

„Maaomavalitsus“ võimaldab igasuguste omavalitsustesse puutuvate küsimuste üle mõtete vahetust ja tutvustab lugejaid lähemalt omavalitsuste tegevusega.

„Maaomavalitsus“ toob teateid maaomavalitsustesse puutuvate päevauudiste kohta.

„Maaomavalitsus“ on MAAKONDADE LIIDU, MAAKONNA- ja VALLAVALITSUSTE häälekandja ja toob teateid ja aruandeid nende tegevuse üle.

„Maaomavalitsus“ vastab küsimuste ja vastuste osas omavalitsustesse puutuvate küsimuste peale.

„Maaomavalitsus“ toob pilte tähtsamatest kodumaa omavalitsusasutuste hoonetest ning tegelastest.

„Maaomavalitsusele“ on seni kaastööd teinud ehk teha lubanud: Siseminister K. Einbund, Riigikogu liige J. Jans, Riigikogu liige M. Juhkam, maakonna- esimees M. Krusemann, maakonna- esimees H. Lauri, arhivaar T. Laur, Administratiivajade peaval. juhataja E. Maddison, maakonna- sekretäär A. Martinson, prof. A. Piip, koolinõunik M. Raud, maakonna- esimees J. Sõnajalg ja Riigi Stat. Keskbüroo abijuhataja A. Tooms.

„Maaomavalitsus“ ei tohiks sellepärast ühelgi omavalitsustegelasel, maakonna- ja vallavalitsusel, ning -nõukogu liikmel puududa.

„Maaomavalitsus“ peaks kättesaadav olema igale kodanikule lugemislauade ja raamatukogude kaudu.

„Maaomavalitsus“ on hinnapoolest kättesaadav.

Tellimise hind on: aastas 300 marka, poolaastas 150 marka, veerandaastas 75 marka, üksik number 25 marka.

Tellimisi võtavad vastu kõik maakonna- ja vallavalitsused. Talitusest tellimise ja rahasaatmise adress on:

Tallinn, Suur Roosikrantsi uul. nr. 12. „MAAOMAVALITSUSE“ talitus.

— Tellimistega palutakse rutata. —

„MAAOMAVALITSUSE“
toimetuse ja talituse.